

Směrnice vedoucího katedry geografie č. 2

Část I.

Obecná ustanovení

Čl. 1

- 1) Tuto směrnici vydává vedoucí katedry geografie (dále též jen „vedoucí katedry“) na základě čl. 40 Řádu celoživotního vzdělávání Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (dále jen „Řád CŽV“).
- 2) Tato směrnice zejména konkretizuje pravidla obsažená v Řádu CŽV týkající se závěrečné zkoušky (dále jen „ZZ“) v programech CŽV garantovaných katedrou. Dále může ukládat povinnosti jednotlivým členům katedry, a to za účelem realizace postupů stanovených Řádem CŽV.

Část II.

Závěrečná zkouška v rámci CŽV

Čl. 2

Zkouška z předmětu ZZ

- 1) ZZ zpravidla zahrnuje několik samostatně hodnocených součástí ZZ; ty jsou však hodnoceny souhrnně. ZZ se klasifikuje klasifikací „uspěl“, „neuspěl“ podle celkově dosaženého počtu bodů z jednotlivých součástí ZZ.
- 2) Katedra garantuje tyto programy CŽV a ZZ v rámci ukončování těchto programů:
 - a) Studium k rozšíření odborné kvalifikace zaměřené na výuku zeměpisu

Čl. 3

Požadavky k ZZ

- 1) Název programu: Studium k rozšíření odborné kvalifikace zaměřené na výuku zeměpisu
- 2) Závěrečná zkouška programu CŽV (KGE/3QZ)
- 3) Způsob ukončení vzdělávacího programu dle akreditace, bod 11 akreditačního materiálu.
Studium bude zakončeno závěrečnou zkouškou tvořenou“:
 - a) Na závěr studia účastník absolvuje závěrečnou komisionální zkoušku z fyzické geografie, sociální geografie, regionální geografie a didaktiky geografie a obhájí závěrečnou písemnou práci, která by měla být v rozsahu minimálně 30 stran a zaměřena nejlépe na didaktiku geografie.

b) Popis průběhu ZZ

Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 30 minut. Čas na vykonání zkoušky je také 30 minut. O výsledku zkoušky (uspěl, neuspěl) rozhoduje komise [dle Řádu CŽV]. V případě, že student neodpovídá správně na zadané otázky a komise zjistí při ZZ jeho hlubší neznalosti, může být čas zkoušky delší než stanovených 30 minut. Při obhajobě závěrečné práce má student čas 10 minut na představení práce komisi, následně probíhá diskuze nad tématem a zpracováním závěrečné práce.

Kritéria hodnocení závěrečné práce. Hodnocení závěrečné práce 63–90 bodů
Prezentace závěrečné práce celkově 0–10 bodů Znalostní komisionální zkouška 0–10 bodů
maximum bodů celkem = 100% po součtu všech dílčích součástí ZZ minimum bodů celkem = 70% po součtu všech dílčích součástí ZZ

Klasifikace: uspěl = 110–77 bodů
neuspěl = 76 bodů a méně

c) Prezentace a obhajoba závěrečné práce

Obecné požadavky k vypracování závěrečné práce zveřejněny na webu

<https://www.pf.jcu.cz/cz/studium/celozivotni-vzdelavani/ostatni-informace-k-czv>

Požadavky katedry geografie na závěrečné práce na webu

<https://www.pf.jcu.cz/cz/fakulta/katedry/katedra-geografie/pro-studenty/kvalifikacni-prace>

Kritéria hodnocení:

1. Aktuálnost tématu	A B C D E
2. Cíl práce a jeho naplnění	A B C D E
3. Metodologická stránka práce	A B C D E
4. Orientace v odborné literatuře	A B C D E
5. Úroveň zpracování obsahu a interpretace výsledků	A B C D E
6. Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy)	A B C D E
7. Úroveň jazykového zpracování	A B C D E
8. Přínosy a aplikovatelnost v praxi	A B C D E
9. Formální a grafická úroveň práce	A B C D E

A = výborná úroveň	A = 10 bodů
B = velmi dobrá úroveň	B = 8 bodů
C = dobrá úroveň	C = 7 bodů
D = dostatečná úroveň	D = 5 bodů
E = neodpovídá požadované úrovni	E = 0 bodů

maximum bodů celkem = 90

minimum bodů celkem = 63

d) **Znalostní komisionální zkouška: Fyzická geografie.**

1. Země jako vesmírné těleso – pohyby Země a vesmírných těles a jejich důsledky; zeměpisné souřadnice, aspekt času na Zemi a jeho měření
2. Geofyzikální vlastnosti Země, stavba a složení Země, hlavní rysy reliéfu Země, desková tektonika a uspořádání kontinentů v minulosti
3. Základní dělení hornin a jejich charakteristiky – podmínky vzniku hornin a jejich prostorová variabilita
4. Vznik, struktura a význam půd, pedogenetické činitele, prostorová diferenciace půdních druhů a typů
5. Endogenní procesy – typy endogenních procesů a příčiny jejich vzniku a jejich důsledky
6. Exogenní procesy – příčiny jejich vzniku, strukturní tvary a jejich prostorová variabilita
7. Hydrologie pevnin – režimy vodních toků a jejich regionální diferenciace, příčiny povodňového ohrožení, druhy vodních nádrží podle vzniku, jejich zeměpisné rozložení a vlastnosti, druhy podzemních vod
8. Chemické a fyzikální vlastnosti mořské vody a jejich regionální diferenciace, pohyby mořské vody a jejich vliv na klima přilehlých kontinentů, hospodářský význam oceánů a moří
9. Charakteristika základních meteorologických prvků – prostorové rozložení teploty, srážek, vlhkosti a tlaku vzduchu na Zemi
10. Všeobecná cirkulace atmosféry a klasifikace světového klimatu
11. Přírodní rizika a vliv člověka na změny klimatu – regionální diferenciace přírodních rizik a jejich příčiny, globální oteplování Země
12. Floristické a faunistické oblasti Země, organismy a jejich prostředí, areál rozšíření organismů a jeho změny
13. Charakteristika hlavních geobiomů a jejich regionální diferenciace

e) **Znalostní komisionální zkouška: Sociální geografie.**

1. Teoretická geografie – pozice geografie v systému vědních oborů, struktura geografie, geografické zákonitosti, region a regionalizace, novodobý vývoj geografie
2. Vývoj a rozmístění světové populace – podmiňující faktory, dlouhodobé tendence vývoje na globální a národní úrovni, demografická revoluce
3. Přirozený pohyb a demografická struktura obyvatelstva – základní ukazatele, struktura podle věku a pohlaví, regionální diferenciace
4. Migrace obyvatelstva – motivace, tendence a směry na regionální a mezinárodní úrovni
5. Rozdělení světové populace podle rasy a jazykových skupin; národnostní struktura obyvatelstva a její současné proměny na úrovni států
6. Geografické aspekty kultury a náboženství
7. Světový sídelní systém, regionální diferenciace sídelního systému, hlavní trendy ve vývoji světového sídelního systému
8. Geografie městských sídel – urbanizační procesy ve světě, hlavní koncentrace městských sídel ve světě, trendy ve vývoji městského osídlení
9. Vývoj a struktura světového hospodářství – tendence vývoje, mezinárodní dělba

práce, regionální diferenciace ve vyspělosti a charakteru hospodářství, podmiňující faktory, HDP aj. ukazatele

10. Působení fyzicko-geografických, sociálních a ekonomických faktorů na zemědělství, typologie zemědělství Česka a světa
11. Územní diferenciace rostlinné a živočišné výroby, rybolovu a těžby dřeva ve světě
12. Nerostné suroviny a jejich těžba – klasifikace nerostných surovin, regionální přehled, rozdíly v postavení těžby v jednotlivých makroregionech světa
13. Průmysl ve světové ekonomice – klasifikace a odvětvové členění průmyslu, význam, regionální diferenciace a jejich geografické podmíněnosti, hlavní průmyslové oblasti světa
14. Geografie dopravních systémů – světový dopravní systém a jeho regionální diferenciace
15. Služby – diferenciace a hlavní trendy v prostorové organizaci, globální obchodní řetězce Turistické makroregiony světa, trendy ve vývoji světového cestovního ruchu

f) **Znalostní komisionální zkouška: Regionální geografie.**

Regionální geografie Česka

(u složkových otázek také uplatnit zasazení problematiky do širšího evropského /středoevropského kontextu, v otázkách k regionům Česka pak uplatnit také srovnání regionů, specifika apod.)

1. Poloha Česka v rámci Evropy – její výhody a nevýhody
2. Geologické a geomorfologické poměry – základní geologické a geomorfologické poměry a jejich vliv na utváření reliéfu
3. Klimatické poměry – srovnání základních klimatických charakteristik jednotlivých oblastí
4. Hydrologická charakteristika – říční síť, vodní režim řek, základní hydrologické ukazatele
5. Životní prostředí a územní ochrana přírody a krajiny – změny v životním prostředí po roce 1989, velkoplošná a maloplošná chráněná území
6. Vývoj a rozmístění obyvatelstva – trendy současného vývoje, demografické charakteristiky, rozdíly v sídelním systému a struktuře obyvatelstva krajů
7. Hospodářská struktura regionů – změny po roce 1989, srovnání regionů podle struktury hospodářství a nezaměstnanosti, příčiny rozdílů
8. Regionální aspekty zemědělství – rozmístění produkce a příčiny rozdílů, aktuální trendy
9. Regionální a odvětvová struktura průmyslu – hlavní průmyslové oblasti, změny v průmyslové výrobě po roce 1989
10. Dopravní systém a jeho regionální struktura – regionální specifika, historické souvislosti a aktuální trendy
11. Regiony cestovního ruchu v – struktura, potenciály a ekonomické ukazatele cestovního ruchu v regionech
12. Praha a Středočeský kraj
13. Jihočeský a Plzeňský kraj
14. Karlovarský a Ústecký kraj
15. Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj
16. Vysočina a Jihomoravský kraj
17. Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský kraj

Regionální geografie světa

(u jednotlivých regionů vždy charakteristika jejich postavení ve světě a specifík, složek přírodního a sociálního prostředí regionu, společných a rozdílných znaků jednotlivých států, politické situace, integračních procesů, konfliktů a jejich příčin, jiných problémů)

18. Makroregionální členění světa, charakteristiky makroregionů, jejich politické, socioekonomické a kulturní srovnání
19. Globalizační procesy, mezinárodní dělba práce, jádrové a periferní oblasti světa
20. Globální problémy lidstva, jejich příčiny, důsledky a jejich typologie
21. Konflikty současnosti – jejich typologie podle příčin, hlavní oblasti, charakteristika vybraného konfliktu
22. Evropská unie a jiná ekonomická a politická integrační uskupení v Evropě a ve světě
23. Kanada
24. USA
25. Střední Amerika
26. Andské státy (Chile, Bolívie, Peru, Ekvádor, Kolumbie, Venezuela)
27. Brazílie a státy oblasti La Plata
28. Japonsko a Korea
29. Čína
30. Jihovýchodní Asie
31. Jižní Asie
32. Střední Asie, Zakavkazsko, Turecko
33. Jihozápadní Asie (bez Turecka)
34. Severní Afrika a Sahel
35. Západní a střední Afrika
36. Východní a jižní Afrika
37. Austrálie, Oceánie, Antarktida
38. Severské státy
39. Britské ostrovy
40. Benelux a Francie
41. Pyrenejský poloostrov
42. Itálie a Řecko
43. Německo
44. Alpské země (Švýcarsko, Rakousko, Slovinsko)
45. Polsko, Slovensko, Maďarsko
46. Balkán

47. Pobaltí, Bělorusko, Ukrajina, Moldavsko

48. Rusko

g) **Didaktika geografie**

Jedna ze tří položených otázek bude rozšířena o některé z následujících didaktických témat:

1. Mezinárodní charta geografického vzdělávání a její filozofie. Objasnění vzájemných vztahů Mezinárodní charty geografického vzdělávání a vzniku Rámcových vzdělávacích programů (RVP ZV) včetně metodiky tvorby školních vzdělávacích programů.
2. Vliv Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro ZV na koncepci výuky zeměpisu konkrétního učitele. Posouzení pozitivních i negativních stránek RVP ZV jako celku a z pohledu výuky vybraného zeměpisného tematického celku.
3. Integrované pojetí výuky zeměpisu, mezipředmětové vazby Jak může výuka zeměpisu přispívat k výuce průřezových témat a naopak: mediální výchova, environmentální výchova: uvést příklady konkrétních úkolů a aktivit určených pro žáky ZŠ.
4. Výukové cíle základního vzdělávání, jejich smysl a význam Porovnání cílového zaměření vzdělávací oblasti Člověk a příroda, vzdělávacího oboru zeměpis (geografie). Na vybraném tematickém celku předvést, jak koncepce výuky mění volbu výukových cílů a naopak.
5. Postavení fyzické a socioekonomické geografie v didaktickém systému geografie Specifika výuky vybrané oblasti geografického učiva
6. Postavení regionální geografie v didaktickém systému geografie. Specifika výuky vybrané oblasti geografického učiva.
7. Místní region a krajina ve výuce zeměpisu; specifika výuky Specifikovat "geografický způsob myšlení", resp. klasický přístup geografa ke studiu krajinné sféry.
8. Vyučovací metody zeměpisu a jejich uplatnění na ZŠ U vybraného tematického celku zvážit pozitiva a negativa vedení výuky skrze zvolené vyučovací metody.
9. Organizační formy vyučování zeměpisu
10. Netradiční metody a formy výuky zeměpisu, didaktické zeměpisné hry. Aplikace pro vybraný tematický celek.
11. Základní struktura vyučovací hodiny zeměpisu. Aplikace pro vybraný tematický celek.
12. Hodnocení vědomostí a dovedností žáků v zeměpisu, způsoby evaluace a klasifikace Formulovat postup tvorby didaktického testu z vybraného tematického celku.
13. Klíčové dovednosti učitele zeměpisu, praktiky sebereflexe, vztah učitel a žák
14. Současné učebnice zeměpisu pro základní školy, jejich obsah, kvalita a kritéria pro výběr učebnice zeměpisu
15. Mapa jako zdroj geografických informací Vysvětlit využití školních zeměpisných atlasů ve výuce zeměpisu na ZŠ (v obecné rovině a následně na příkladu vybraného tematického celku).
16. Pracovní listy, dotazníky a jiná šetření a jejich význam při výuce zeměpisu na ZŠ
17. Využití moderních informačních technologií ve výuce zeměpisu Zhodnotit výhody a nevýhody použití internetu a GIS ve výuce na ZŠ, zásady jejich použití, konkrétní příklady ve vybraném tematickém celku.
18. Terénní výuka zeměpisu (geolaboratoř, školní zeměpisný pozemek) - cíle, význam, organizace terénní výuky v rozdílných prostředích (město × venkov),

exkurze, zeměpisné vycházky.

Navrhnout úkoly pro výuku v terénu vybraného tematického celku.

19. Projektová výuka: zásady a její využití ve výuce zeměpisu, školní geografický projekt Navrhnout konkrétní projektovou výuku na vybraný tematický celek učiva, včetně cílů projektu, jeho organizaci, zadání a kritéria hodnocení.
20. Výtvarný projev ve výuce zeměpisu a jeho funkce: náčrty, schémata a obrazy při výuce
21. Bloomova taxonomie kognitivních cílů a její využití ve výuce zeměpisu Navrhnout rozličné požadavky na práci žáků ve výuce zeměpisu tak, aby prokázali uplatnění taxonomie v praxi.
22. Didaktická analýza zeměpisného učiva: zásady, cíle a postup Provedení didaktické analýzy učiva vybraného tematického celku.
23. Didaktické zásady a jejich použití v praktické výuce zeměpisu Konkretizace jednotlivých didaktických zásad na vybraném tematickém celku.
24. Motivace a použití motivačních prvků ve výuce zeměpisu Uvedení vhodných motivačních prvků ve vybraném tematickém celku.
25. Práce s talentovanými žáky ve výuce zeměpisu, geografické soutěže

h) **Kritérium hodnocení:**

Míra správnosti odpovědi na otázku 0–10 bodů

10 bodů = výborná úroveň

8 bodů = velmi dobrá úroveň

7 bodů = dobrá úroveň

5 bodů = dostatečná úroveň

0 bodů = neodpovídá požadované úrovni

Část III.

Zajištění efektivní spolupráce mezi Centrem DVPP a katedrou

Čl. 4

Garant katedry pro oblast CŽV

doc. Mgr. Jiří Rypl, Ph.D.

Část IV.

Povinnosti členů katedry

Čl. 5

- (1) Výuka v rámci CŽV probíhá dle harmonogramu stanoveného vedoucí/m katedry nebo dle individuální domluvy s účastníky.
- (2) Konzultace s účastníky CŽV probíhá dle harmonogramu stanoveného vedoucím katedry nebo dle individuální domluvy s účastníkem.

Část V.

Závěrečná ustanovení

Čl. 6

Závaznost, aplikovatelnost a výklad směrnice

- 1) Pravidla obsažená ve směrnici jsou závazná pro všechny, jichž se týkají, a to i pro vedoucího katedry. Změna v osobě vedoucího nemá na pravidla uvedená v této směrnici vliv.
- 2) Změny v pravidlech lze činit jen vydáním nové směrnice, a to postupem podle čl. 40 odst. 4 a 5 Řádu CŽV.
- 3) Vyjde-li najevo rozpor směrnice vedoucího katedry s některým opatřením děkana, proděkana, rektora, prorektora, vnitřním předpisem JU nebo PF nebo se zákonem, použije se přednostně ustanovení, které není obsaženo ve směrnici vedoucího katedry.
- 4) Výkladem směrnice je pověřen vedoucí Centra DVPP. Je-li to vhodné či nezbytné, vyžádá si před provedením výkladu stanovisko vedoucího katedry.

Čl. 7

Zrušující ustanovení

Ruší se směrnice vedoucího katedry č. 1/2022.

Čl. 8

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti 01. 10. 2024

V Českých Budějovicích 01. 10. 2024

doc. Mgr. Jiří Rypl, Ph.D.
vedoucí katedry geografie